

Előfizetési árak:	
A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	16 kor. — fill.
Negyedévre	4 „ — „
Helyben házhoz kordva:	
Egész évre	20 kor. — fill.
Negyedévre	5 „ — „
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor. — fill.
Negyedévre	6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünneptáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca n. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes sorok ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, szept. 14.

Kereskedelmi kongresszus.

(K. Ö.) Szeptember 16. és 17-én tartják meg Miskolcson a II. országos kereskedelmi kongresszust.

Csak örvendeni tudunk, ha látjuk, hogy egyes társadalmi osztályok gazdasági és társadalmi érdekeik előbbre vitele céljából kongresszusoznak, tárgyalnak, határozatokat hoznak és ezek végrehajtásáról gondoskodnak. Mert utóvégre a társadalmi élet pezsgése adja meg a nemzetnek az erőt a létért való küzdelemhez. Pedig küzdenünk kell, egységesen és öntudatosan, különben elmerülünk abban az áradatban, mely gazdaságpolitikai érdekharcok alakjában végig hömpölyög Európa államain.

A miskolczi kongresszus tárgysorozatán végig tekintve, különösen három pont az, melyek figyelmünket megragadják és melyeket szóvá kell tennünk. Ezek: a kereskedelmi szerződések és a vámtarifa, a fogyasztási szövetkezetek és a hazai ipar pártolása.

A kereskedelmi szerződések és a vámpolitika tekintetében nálunk két ellentétes áramlat van felszínre. A szabad kereskedelmi és a védvamos irány. Az előbbi a merkantilisták, az utóbbit az agráriusok képviselik. A mi a dolog természetében rejlik. Különösen a kereskedelmet illetőleg, figyelembe kell vennünk, hogy a kereskedelem a hazai termeléssel szemben nemzetközi álláspontra helyez-

kedik, mert az árukat nem termeli, csak közvetíti, és mint ilyen nincs érintve az áru előállítás költsége által, tehát közömbös rá nézve, hogy bel- vagy külföldi árut közvetít-e. Főcélja, hogy közvetítsen, minél többet, mentől nagyobb távolságokra. Ennek főfeltétele a szabad kereskedelem, mely az ország sorompóit megnyitja a bárhonnan jövő produktumoknak.

Továbbá figyelembe veendő, hogy a kereskedelem működése semmi összefüggésben nincs az áru árával, mert a kereskedelmi hasznot nem az a differenzia képezi, mely az előállítás ár és értékesítési ár között van, hanem függ a közvetítés honorálásától, mely annál nagyobb, minél olcsóbban vásárol és minél drágábban elad és attól, hogy miképp tudja a szállítási és tarifa-politikát a maga szolgálatába hajtani. Ezért keres az osztrák kereskedő és iparos Kinában piacokat, mert az itt előállított olcsó iparcikkeket drágán gondolja értékesíteni, feltéve, hogy az állam ennek kivitelében segítségére van.

A kereskedelem tehát saját létérdekét védi, mikor a szabad kereskedelem mellett tör lándzsát. Hogy ennek keresztülvitele érdekében mi minden történt a múltban, felesleges elsorolnunk. Egy szóval: inkarnatus merkantilisták voltunk. A szabad kereskedelmi teoriáknak megfelelően kötöttük meg a kereskedelmi szerződések, szabad prédául engedve át az országot a keleti államok nyerstermelési inváziójának. Mindezt első sorban Ausztria ipara kedvéért. De odaát a

Lajthán túl aludtak. A ránk kedvezőtlen helyzetet sem tudták kiaknázni, hogy lábukat megvethették volna a keleti államokban és most is csak óbégatnak és szidalmaznak bennünket, mihelyt arról van szó, hogy gazdaságilag elszakadunk tőlük.

Gyenge vigasztalásnak ugyan ez megjárja, de másnak nem, mert bizony mi is megsínylettük a szabad kereskedelmi állapotokat. Azt lehet mondani, az egész vonalon hátra mentünk. Csak a tartozás rovatban csináltunk egy nagy ugrást előre, a mi kizárólagosan a pénzügyi szer-veket hizlalta.

A dolog tehát most úgy áll: akár-mily szempontból vizsgáljuk is a kereskedelmi szerződések hatásait, az megdönthetetlen igazság, hogy rossz irányban haladtunk. Látnunk kell az áldozatok millióit és a tény előtt el nem zárkozhatunk. Logikailag most már az következik, hogy csináljuk meg annak az ellenkezőjét, amit eddig csináltunk, vagy is legyünk védvamosak, hátha boldogulunk.

Bizony a gazdasági evolúció vaslogikája erre utalna bennünket, de a boldogulás feltétele azt diktálja nekünk, hogy a mezőgazdaság, az ipar és kereskedelem egyenrangú gazdasági tényezők. Egyiket sem szabad a másik rovására dédelgetnünk, hanem mind a hármát egyforma bánásmódban kell részesítenünk, mert ettől függ nemcsak az egyik, vagy másik gazdasági ág boldogulása, hanem a nemzet-vagyon fellendülése.

Pedig ennek érdekében mily keveset tettek az eddig kötött kereskedelmi szer-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A Hertz-féle hullámok.

Írta: ifj Serényi Gusztáv.

A villamosság egyik fiatal és nagy szenzációt keltett szülőtte a drót nélküli telegrafáló készülék, melynek híre pár év előtt Olaszország felől járta be a világot.

Az eszme nem volt új s már évek óta ugy szerepelt, mint a technikus világ utópiaja. 1892-ben sikerült *Edisonnak* pár kilométernyire drótnélküli telegrafálni, utána *Preece* és egy berlini elektrotechnikus küzdöttek ugyane cél felé, de kedvezőtlen eredmények után az egész kísérletezés félbe szakadt.

Alig tizenegy évvel ezelőtt történt, hogy a német fizikusok egyik legnagyobbika, a korán elhunyt Hertz bonni tanár azt a fontos felfedezést tette, hogy egy-egy elektromos kísérletnél a fényhullámzás törvényei szerint villamos hullámok terjednek szét minden irányban. Ez a felfedezés az észlelések egész sorát nyitotta meg, a melynek gyakorlati eredménye a Guglielmó *Marconi* telegrafáló készüléke.

Azonban Hertzől *Marconi*ig számos lépcsőfok jelöli azt az utat, a melyen a találmány lassan-lassan emelkedett s mai fejlettségét elérte.

Lodge angol természettudós az idő tájt jutott arra a tapasztalatra, hogy a villamos

hullámok egy áramkör nem vezető részét (coherer) vezetővé teszik, tehát nem vezető fémmorszákok és darabkák egymás közötti viszonyát távolról képesek megváltoztatni. Tapasztalatai roppant port vertek fel annak idején, itt is ott is lázasan kísérleteztek, így a helybeli gimnázium tudós tanára, *Károly* Irén dr. is, a ki igen szép eredményeket ért el már évekkor előbb. *Károly* csöndben kísérletezett, fokról-fokra fejlesztette az új tudomány ágát, tanulmányozta a villamos hullámokat, párhuzamot vont ezek és a fény hullámok között, coherereket készített, s már azon az uton volt, hogy tapasztalatait egy világgraszáló találmány létrehozásával értékesítse, mikor *Marconi* fel-lepelt drót nélküli telegrafálójával s az egész világ bámulatát magára vonta.

Sajnos, de való, hogy mi magyarok igen szerencsétlen nép vagyunk ilyen tekintetben. Hisz a Röntgen-sugarat szintén magyar ember fedezte fel először és mégis külföldi lett a dicsőség.

A magyar sajtó kötelessége lett volna akkor zajt ütni, megvédeni érdekeinket s dicsőséget szerzeni a magyar névnek, de a magyar sajtó, sajnos, akkor aludt. Azaz, hogy nem aludt, hanem minden idejét és hasábját az egyházpolitikai viták foglalták le. Mikor *Marconi* fellépett találmányával, egy hét alatt róla beszélt az egész világ. Lett volna csak ő magyar ember, tudom Istenem, . . . hogy mi magunk sem tudtunk volna róla.

A fentebbiekkel azonban világért sem akarok a *Marconi* megérdemelt dicsőségéből levonni, mert az ő érdemei elvitázhatatlanok.

Az alig 25 éves olasz elektrotechnikus készüléke Hertz-féle hullámokat küld meghatározott irány felé s azokkal ad Morse-jeleket ma már 100 mf. távolságra. A hullámok minden rosszul vezető testen áthatolnak, míg a jól vezető akadályok feltartóztatják őket.

Mengarini professzor, *Marconi* barátja — arra a kérdésre, hogy miféle természettani törvényeken alapulhat az új telegrafálás — azt válaszolta, hogy azokkal maga a feltaláló sincsen tisztában. Azok a kísérletek, melyeket az új találmánnyal végeztek, a következő feltevés mellett bizonyítanak: »A Hertz-féle elektromagnetikus hullámok tovaterjedése egyenes arányban növekszik a kisítő fémrúd (conduktore) föld fölötti magasságával.« Nem lehetetlen azonban, hogy a Hertz-féle hullámok tovaterjedési képessége azoknak a rezgéseknek számától függ, a melyet a *Vighi*-féle vibráció gép eszközöl.

A mint *Marconi* kísérletekkel meggyőződött a sugárzó elektromosság praktikus hasznáról, Londonba utazott s ott bemutatta találmányát *Preece*nek a ki jelenleg Anglia telegráf ügyének vezetője. *Marconi* módszere annyira megnyerte *Preece* tetszését, hogy nyilvánosan mutatta be azt az angol fővárosban ép az időt, mikor mi is élveztük *Károly* e tárgyról tartott népszerű előadását.

zödések. Ezt gondolják meg kereskedőink, mikor Miskolczon kongresszusoznak.

Függetlenségi nyílt levél.

Csávolszky Lajos képviselő »Nyílt válasz sokaknak« ezimel röpiratot irt, melyben azt bizonyítja, hogy a függetlenségi párt ma is az 1874-iki alapon áll s egyttal felhívja a magyar népet, szavazzon a közeledő választások alkalmával a függetlenségi pártra.

Szép dolgok biz ezek mind, csak az a baj, hogy legkevesebbet törődtek az elvekkel maguk a tisztelt függetlenségi képviselő urak. Bezzeg régebben, a 90-es évek elején volt a függetlenségi pártnak tekintélye, de volt szavazója is elég, mert akkor nem paktáltak a liberális többséggel és nem civakodtak egymás között. Akkor volt a függetlenségi pártnak 94 tagja, olyan szám, a melyet sem azelőtt, sem azután soha el nem ért. Csávolszkynek sem sikerül a veszedelmekkel lejárattott függetlenségi elveket kedvezőbb világításban feltüntetni. Sokkal jobb levélenek az a része, mely a jelenlegi többséget támadja meg a következőkben:

»Ennek a képviselőtestületnek 33 évi története csakugyan azt bizonyítja, hogy ezzel Magyarország állami önálló függetlensége inkompatibilis. Sohasem emelte még fel szavát, mikor a nemzeti jogok visszaszerzéséről volt szó: mindent eltűrt, mikor a nemzet méltóságán csorba esett. Érzéketlenné vált az állami önállóság iránt, megfelejtkezve a multról, nem törődve a jövővel.

Saját hatalmát félti csak, különben meghunyászkodó, határozatlan, bátoratlan egész a gyávaságig.

Azt hiszi, hogy uralkodójának kegyét csak úgy nyerheti meg, ha *szolga* lesz, nem gondolva meg azt, hogy éppen ezzel a szolgálgyávasággal két rendbeli árulást követ el: elárulja a haza és a korona legszentebb érdekeit.

Jaj pedig annak az országnak, melynek sorsa gyáva emberek kezébe kerül. Politikában legerősebb fegyver a bátorság. Még ott is eredményt mutat, ahol nincs jogalap, nincs igazság. Hát még ott, hol a nép jogaira és igazságaira hivatkozhatni, mint nálunk. Ott a politikai bátorság mindenható.

De mi gyávák vagyunk, mitőlünk nem fél senki. Mi csak lármázni tudunk, de ott is elhallgatunk rögtön, mihelyt más jobban lármá-

zik. Ausztria jobban lármázott a kvótakérdésben és győzött, mi fizetünk.

Caesar a világhuralmat, Washington a szabadságot, Bismarck és Cavour a nemzeti egységet megteremthették volna-e, ha mindig az óvatosságot, a lemondást, a türelem és várakozást ajánlgatták volna a népek? Soha. De nem is tették, hanem azt mondták; aki élni akar, annak meg kell tudni halni is.

Ez a többség nem tud meghalni. Élni azonban akar. A választó közönségtől függ most, hogy meghaljon.

Bécs városa megválasztotta Luegert polgármesterévé. Ő Felsége nem hagyta helyben a választást. Talán azt mondták erre a bécsiek: Lueger megválasztása kivihetetlen, hagyjuk abba? Dehogymondták. Megválasztották Luegert másodsor is. Ő Felsége ismét nem hagyta helyben a választást. Talán azt mondták erre a bécsiek: hiszen ez a választás keresztül vihetetlen, hagyjuk abba? Dehogymondták. Megválasztották Luegert harmadszor is és Ő Felsége ekkor látván, hogy ez komoly, elhatározott akarat a népek, mint alkotmányos fejedelem kötelességének tartotta a nép kívánságát teljesíteni és megerősítette Lueger megválasztását és azóta Bécs városának polgármestere.

Nálunk csakugyan nem így szokott történni. Nálunk oda fent kiosztják a képviselőket s a kerületek hűségesen rájuk szavaznak.

És ebben az üzletben elől járt maga a függetlenségi Kossuth-párt, mely még Bánffyval is szövetekezett, csak hogy néhány kerületet megtartsion kegyelemből. Ne tessék hát elkeseredni, hogyha ilyen példák láttára a nép elfordul a Kossuth-párttól. Dolgozni kell, nem paktálni és liberáliskodni.

Az anarkisták ellen.

Rómából távirják, hogy a hatalmak közt most már komoly tárgyalás folyik egy újabb anarkista-konferencia egybehívására. Félhivatalosan jelentik, hogy az ez iránt való kezdeményezés nem Olaszországtól ered, hanem Németországtól, mely legközelebb hározott javaslatokat fog a hatalmak elé terjeszteni.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

A hallgatóság a gymnasium fizikai termében egyebet se látott, mint egymástól távol két igénytelen készülékét. Az egyik az áramfejlesztő, (excitátor) a másik az áram felfogó (resonátor) volt. A mint az áramfejlesztőben megindították az elektromos áramot, a másik készüléken rögtön csöngetés hallatszott, persze a nélkül, hogy a két készülék közt bármiféle összeköttetés létezett volna.

Mint hírlík, Marconi oly bámulatos gyors elektromos hullámokkal dolgozik, melyek mp. 250 millió rezgésre képesek. Ezekkel már is sikerült 100 mérföldre a biztos jeladás. Preece azt hiszi, hogy az elektromos hullámok hatása annyira erősíthető, hogy falakon, hegyeken, melyek utjukba kerülnek, könnyen áthatolnak, úgy, hogy pld. egy ellenség által bekerített sereghez is lehetséges lesz a híradás.

Marconi éveig kísérletezett az angol tengernagyi hivatal költségére s most, hogy találmányát értékesítette, mind aktuálisabb lesz a drótnélküli telefon — és telektroskop problémája is.

Bécsben a lengyel Edison: *Szepepanik* kísérletez ez irányban, s a mint némi hír kiszivárogo laboratóriumából, már is képes távollátóját hét szobán keresztül sikerrel alkalmazni. Magyar feltaláló is akadt e téren: *Mussits* Zsigmond, a kiről csak a napokban irtak a lapok. Azonban úgy sejtem, hogy telefonja azonos a Marió Russó-éval, a kinek kísérletei csak kis távolságra és megfelelő körülmények közt sikerültek.

Legujabban *Slaby* titkos tanácsos Berlinben, dr. *Diets* és *Arcó* gróf segítségével oly szerencsésen működött, hogy a drótnélküli telefonozás jóformán megoldottnak mondható.

Slaby a potsdami vadaskertben a német császár protegalása mellett kísérletez s már megállapította, hogy az elektromos sugarak a szabad légben folytatott utjukban mohón és előszeretettel keresik fel az eléjük akadó sodronyokat s ezek külső felületén siklanak tova. A készülékre azonban még a körlég elektromossága is befolyással volt s ennek folytán az rendetlenül működött.

Slaby, most kohererje töltelékül durva törésű nickel darabkákat használ s az így érzéketlenített készüléken a kísérletek igen jól sikerültek.

Slaby sugarai igen kényesek. Fa, vászonlepedő, sőt egy hajó füstje is felfogják és elvezetik azokat. Az egész eljárásnál felette fontos az indító és vezető sodronyok hossza, a mely az állomások távolságával is szoros viszonyban van. Egész tiszta levegőben a sodrony minden méterje után az áramnak a szabad levegőben folytatott 500 méternyi útjára lehet számítani. A Dorer és Calais közti távolság leküzdésére tehát 80 m. az Amerikával való érintkezésre pedig 2000 m., hosszú sodrony lenne szükséges.

Hogy ily nagy távolságra lehetséges lesz e a drót nélküli híradás, az részben attól is függ, hogy mint alkalmazkodnak az elektromos hullámok a Föld görbületéhez.

Királyi megintés.

Bécs, szept. 14. (Saj. tud. táv.) A *Neue Freie Presse*nek írják Budapestről: Ama nagy tartózkodás mellett, a melyet az állam legirányadóbb helyén mindig tanusitanak, az uralkodó személyes fellépése ebben az ügyben az itteni összes politikai körök legnagyobb érdeklődését kelti fel. Ezt még fokozza az a tény, hogy a levél elküldése Ő Felsége spontán elhatározására vezetendő vissza, melyről ugyan első sorban a megszállott terület felelős minisztere, Kállay közös pénzügyminiszter, valamint a két miniszterelnök nyert tudomást, a kik a törvény értelmében a megszállott tartományok kormányzatáért szintén együtt viselik a felelősséget. Kállay ur közreműködése nélkül ez a levél sem megszóvegezve, sem közzé téve nem lehetett. A minisztereknek bizonyára nem fog nehezükre esni, hogy ezt a felelősséget elvállalják és viseljék. A levél közzé tétele, a melynek már a címzett kezében kell lenni, természetesen nagy mértékben kiélesíti a megróvás jellegét, a melyben Sarajevó főpáztora részesült.

Stadler dr. érseknek a zágrábi katolikus kongresszuson mondott felköszöntője, valamint e kongresszus egyéb mozzanatai is itt sokszoros figyelmet keltettek és nem csekély elkedvetlenedést idéztek elő. Megerősítést látják bennük azoknak a vádaknak, a melyeket a megszállott terület kormányzatában uralkodó szellem ellen a delegációk legutóbbi ülészaka alatt különböző oldalról felhoztak. A kabinetiroda levele bizonyítja, hogy ezek a vádak nem voltak jogosultak és hogy az a szellem, ha némely közegekben netán csakugyan meglett volna, nem felel meg a legfelsőbb helyen táplált szándékoknak. A közzététel eonélfogva itt sok irányban megnyugtatólag hat. A közzététel mutatja, hogy a nagy horvát törekvések, a melyek a zágrábi katolikus kongresszuson előtérbe tolokodtak és Stadler érsek felköszöntőjében kulmináltak, nem számíthatnak a döntő körök támogatására.

Ellenben nem fordul a levél elé a horvátok ellen általában s a Khuen-Héderváry gróf bán vezetése alatt álló uniobarát elemek ellen, a minthogy a bán állása a fölmerülő

A gyakorlati alkalmazhatóságnak egyik jelenleg még fennálló akadálya az, hogy bárki is, a ki alkalmas »fogadó készülékkel« bir, elfoghatja az utnak indított hullámokat. Ezen a bajon azonban segíteni fog *Károlynak* egy genialis újítása, mely szerint csak az ugyszólván »egymáshoz hangolt« sugarak lesznek felfoghatók. Ezekon kívül azonban a villamos hullámokat bárki megsemmisítheti azáltal, ha nagy feszültségű kislüléseket eszközöl s ezáltal az utnak indított jeleket mintegy eltűri.

Két francia fizikus: *Brautli* és *Le Bon* Gusztáv, a Hertz-féle hullámoknak most egy új — ki tudja mivé fejlődő — tulajdonságát ismerte fel. Ha ezek a hullámok hosszú, vékony és vastag drótból készült tekercsekben keringenek, indukció folytán rendkívül gyorsan váltakozó elektromos örvény-áramokat idéznek elő s a drótvégeken pamos kisű és jön létre, mely egyenes irányban és könnyű szerrrel hatol át a rossz vezetőkn, s a távolban létesít elektromos kislüléseket. A létrejött elektromos hő nagysága, a tüneményt előidéző Hertz-féle hullámok intenzitásától függ. Egy 30 cm. szikrát adó induktor oly félelmes hatást idézett elő, hogy 9—10 méternyi messze fekvő fémtárgyakból valóságos szikraeső pattogott az észlelőkre.

Ugy fogadhatjuk e felfedezést, mint egy nagyszerű, hihetetlen találmány — a drótnélküli erőátvitel előjelét, melyet eddig a tudomány képtelenségnek tartott.

ellentétes állítások dacára ez idő szerint teljesen szilárd. Kétségtelen, hogy a császári manifesztációból bizonyos államjogi aspirációkra is lehet viszont következtetést vonni. A nagy horvát jelszavak mögött a trializmus kísértete lappang, a monarkia új államjogi átalakításáé feoderatív alapon és a megszállott tartományok bevonásával. E politikai irány heves vértű hívei az uralkodó megbízásából elküldött e levélben üdvös lehangolásban részesülnek.

A visszautasítás — politikai tekintetben azonban még érzékenyebb, mint a melyben Strossmayer diakovári püspök néhány év előtt részvétel, midőn egy ismeretes táviratot küldött Kievbé, mert akkor ő Felsége megelégedett egy szóbeli megrovással egy személyes találkozás alkalmával. A sarajevói érseket nem idézték Bécsbe, hogy megtudhassa a korona véleményét, hanem a nyilvánosság útját választották, nyilván, hogy annál érzékenyebben sujták őt.

Bécs, szept. 14. (Saj. tud. táv.) A legtöbb bécsi lap közli úgy a Stadler érsekhez intézett levelet, valamint a Pol. Corr kommentárját: A Vaterland e kommentárhoz a következő megjegyzéseket fűzi: »Ez a kommentár igazán bámulatos. Az a föladat, hogy kifelé való félreértések eloszlattassanak, máskülönbén mindig és mindenütt a külügyi hivatalt illeti. Vagy Budapesten talán már közös külügyminiszteriumról sem akarnak tudni semmit?«

Az Ostdeutsche Rundschau ezeket mondja: »Ez az erős és semmiféle kétértelmű magyarázatot nem tűrő megrovás bizonyára Ausztria-Magyarország határain túl is hatalmas feltűnést fog kelteni. Ilyen világosan Ferencz József császár már régen nem beszélt.«

Városi közgyűlés.

— II. nap. —

Amíg a közgyűlés első napján zsufolásig megtelt a városháza nagyterme törvényhatósági tagokkal, olyan üres volt tegnap a folytatólagos közgyűlés alkalmából. Összesen kilencz városatyja volt jelen; ezek egyrésze is csak a gyűlés folyama alatt érkezett.

Fontosabb tárgy alig várt elintézésre s így négy órára a 23 ügyet letárgyalták.

*

Beöthy László főispán elnökölt.

Jelen voltak:

Dr. Baróthy Ákos, Hlatky Endre, dr. Várady Zsigmond, dr. Hoványi Géza, dr. Radó Ignác, Gábel Jakab, Serényi Gusztáv, Kunz Gusztáv, dr. Sonnenfeld Zsigmond, Istvánffy István, Szücs Dezső, Komlóssy József, Bordé Ferencz, Darvassy Lajos, Dús László, Tóth Márton, Ragány János, Nemes Jenő, Szücs István.

Az első napi közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése után tárgyalták a még elintézésre váró ügyeket.

A tanács előterjesztést tett a Városmajorban levő lóistálló kibővítésére, mivel a sár- és kavics-szállításnak házi kezelése folytán a lóállomány megszorodott.

Dr. Várady Zsigmond. Kérde, miért kell. Az egész lógazdálkodást feleslegesnek tartja. De kéri, hogy erre vonatkozólag az adatok közöltessenek a költségvetésben.

Komlóssy és Ragány János felszólalása után dr. Várady Zsigmond is megnyugodott az előterjesztésben s a tanács javaslatát elfogadták.

»Szemtelenség!«

Dr. Hoványi Géza kellemetlen ügyben szólal fel. A csütörtöki közgyűlésről a »Nagyváradai Napló« referációjában az foglaltatik,

hogy dr. Hoványi Gyula biz. tag beszéde alatt valamelyik törvényhatósági tag azt kiáltotta közbe: Szemtelenség! Ilyet felszólaló nem hallott, de lehetetlennek is tartja, hogy valamelyik bizottsági tag ezt mondta volna. Különbén meg van győződve, hogy ilyen közbekiáltást a főispán sem hagyott volna szó nélkül. Kérde a közgyűlés tagjait, hogy van-e tudomásuk arról, miszerint ez a közbeszólás megtörtént.

Dr. Radó Ignác: Ezt nem mondta senki! (Általános tiltakozás.)

Beöthy László főispán, elnök: A közgyűlésen 6 az óra a bizottsági tagok szólás szabadságának. Dr. Hoványi Gyulának joga volt felszólalni. A kérdésre érdemleges választ ugyan nem adhatott, mint a kijelölt választmány elnöke, de a felhozott közbekiáltást sem hallotta. Ha olyan kifejezést hallott volna valakitől, ami a törvényhatóság méltóságát sérti, megróttá volna az illetőt. Ilyen sértő kifejezés nem mondatott.

A főispán kijelentését helyesléssel kísérték.

Dr. Hoványi Géza: csak ennek a konstatacióját kívánta.

Ezen incidens után folytatták a hátralevő ügyek tárgyalását.

A színház megnyitása.

A Szigligeti Színház megnyitására nézve terjesztette elő ezután javaslatát a tanács, a mely semmiben sem tér el attól a programtól, amelyet a szűkebb bizottság megállapított s a melyet már közöltünk.

Délelőtt diszkyűlés tartatik, a melyre Tisza Kálmán képviselőt, továbbá Nagyvárad város két diszpolgárát: dr. Schlauch Lőrincz bíbornokot és Vinkler József vál. püspököt és Biharvármegye képviselőjében Szunyogh Péter alispánt is meghívják.

A diszkyűlésen dr. Hoványi Géza és Rádl Ödön törvényhatósági tagok tartanak szónoklatokat.

A diszkyűlés után a színházba vonulnak, a hol dr. Bulyovszky József polgármester átadja a színházat Somogyi Károly színigazgatónak.

Este a megnyitó előadásán előadják Sas Ede Prologját, dr. Várady Antal Előjátékát és Hunyady László operát.

A karban esetleg a helybeli dalárdák is közreműködnek.

Az ünnepélyre meghívják gr. Keglevich Istvánt, az opera intendánsát, gr. Festetics Andort, a vidéki színészet orsz. felügyelőjét, dr. Várady Antal és családját, Sas Edét, a Nagyváradon volt és élő színigazgatókat, Helmer és Felner színház tervezőket, Krupicza József művezető mérnököt, akik a város vendégei lesznek, úgy a színházban, mint a diszvacsorán.

A budapesti hírlapírók részére szintén tartanak fenn helyet a megnyitó előadásán. Gondoskodik továbbá helyről a színházban a város az építő bizottság azon két tagjainak: Kikinday Gyula kir. főmérnöknek és Sztarill Ferencznek, akik sem városi tisztviselők, sem törvényhatósági tagok.

A megnyitó előadás után diszvacsora lesz.

Bejelenti még a tanács, hogy az ünnepély apróbb részleteit egy 5 tagu szűkebb bizottság állapítja meg.

A tanács a fenti program elfogadását javasolja a közgyűlésnek.

Dr. Várady Zsigmond felemlíti, hogy a színház megnyitása alkalmából a Szigligeti-Társaság Emlék-Albumot ad ki s a polgármester kiállításba helyezte, hogy ebből a város 1 frtjával 250 példányt megrendel. Ennek az alapján az eredetileg egyszerű és csekélyebb

terjedelműnek tervezett művet nagyobb szabásban és díszesebben készítik. Hír szerint most nem akar a város példányokat megrendelni. Indítványozza, miszerint mondja ki a közgyűlés, hogy az albumból 100 példányt megrendel.

Dr. Hoványi Géza pártolja az indítványt mert a munka irodalmi emlék-album lesz. Annyiban tér el Várady indítványától, hogy 150 példány megrendelését kéri. Ezeket a törvényhatóság tagjai és a városi tisztviselők között oszszák ki.

A közgyűlés a megnyitási ünnepély programját változatlanul elfogadta s a 150 példány megrendelését határozta el.

**

A nagyváradai női kereskedelmi iskola igazgatósága kéri a várost, hogy az iskolát vegye át s annak fentartásáról gondoskodjék. — A városi tanács javasolja, hogy az iskolát ideiglenesen vegye át a város.

A javaslatot elfogadták.

A tanács előterjesztést tett, hogy az u. n.

»Füzeséri« szükség laktanyát, melynek istállója nemrégben leégett, vegye vissza a város a katonaságtól, mert az istálló újjáépítésének költsége nem felel meg a katonaság által fizetett bérösszegnek. A katonai parancsnokság különben is hajlandónak nyilatkozott a bérlet megszakítására.

A tanács előterjesztését elfogadta a közgyűlés.

A kir. törvényszéki palota előtt készített aszfalt burkolat nem jó, miért is annak újból való elkészítésére a Hazai aszfalt ipar részvénységgyel szerződést kötött a város, a melyet jóváhagyás végett bemutat a tanács.

Jóváhagyták.

A m. kir. Államvasutakkal a színházi villamos vezetéknek a felső vasuti hid közepes pillérjére leendő felerősítésére kötött szerződést a közgyűlés elfogadta.

A Pankolics Károly és Kotlacsek Jakabbal kötött földbérleti szerződést; valamint az Akhandesz Istvánnal kötött bérleti szerződést és a Vásárhelyi Miklós és Fazekas Zsigmond bérlet átruházás iránti kérvényét jóváhagyták.

Klell Bélával a kir. tábla vízvezetési munkálataira kötött szerződést jóváhagyták.

Mátray György számtisztet nyugdíjazták. Az így megüresedett I. oszt. számtiszt állás betöltésére nézve akként intézkedett, hogy az a jövő havi közgyűlésen történik meg. A pályázati kérvények október 6-ig a főispánhoz nyújandók be.

Özv. Arany Ferenczné özvegyi ellátását folyóvá tették.

Széchy Dezső irnok lemondását tudomásul vették.

A megüresedett állást választás útján az október havi közgyűlésen töltik be. A pályázatok október 6-ig a főispánhoz nyújandók be.

Lovass Zsigmond mérnöknek, Kágyi Lajos fogalmazónak és Mercz Antal kórházi biztosnak 4—4 heti szabadságidőt engedélyezett a közgyűlés.

Dr. Rudnai Imre és dr. Kiss Vilmos egyet. orvosudori; — Masztics Vladimir állatorvosi — és Szuhjanker Józsefné szül. Sternberger Hani szülésznői okleveleit meghirdették.

Ezzel a két napos közgyűlés véget ért.

TAJÉKOZTATO.

- Szept. 16. A kerületi betegsegélyző pénztár igazg. ülése d. e. 10 órakor.
Szept. 16. Az első nagyváradai ált. munkás betegsegélyző egyesület rendkívüli közgyűlése d. u. 8 órakor a Zöldfában.
Szept. 16. Kath. Legény-egylet táncszivigalma a Zöldfa szálloda nagytermében.
Szept. 19. A gazdasági egyesület választmányának ülése. d. u. 3 órakor a megyeháznál.
Szept. 19. Megyei gyűlés.
Szept. 22—23. Lóverseny Nagyváradon.
Szept. 23. Az iparos ifjak szüreti mulatsága a Sasban

Krix-Krax.

Még mindig érthető érdeklődéssel tárgyalják városunkban a most leviharzott főjegyző választást, így bizonyára nem lesz érdektelen a műtétnek egy pár érdekes epizódjáról parlirozni egy kicsit.

* * *

Szüzi fellépés.

Ha van szüz beszéd, legyen szüzi fellépés is. A választó közgyűlés első szenzációja volt a soha nem látott Fuchs főrabbi megjelenése.

A közgyűlés többsége vallásos tisztelettel fogadta lelki atyját, ki viszont most levett kalappal ült helyére.

Midőn a szavazás következett, mindenki feszült figyelemmel leste, hogy a legszentebb jog gyakorlásánál felteszi-e a főrabbi ur a kalapját?

Nem tette fel.

A bizottsági tag urak meghatva suttozták, ime mily előzekény a kisebbség iránt. Daczára, hogy a ritus szerint minden szent ténykedésnél fedett fővel kell állani, mégis most eltekint ettől.

Egy jól informált ur azonban másként fejtette meg a dolgot.

Nem udvariasságból szavazott födetlen fővel a rabbi ur, hanem azért, mert a választásnál tett tapasztalatai alapján, nem tartotta szent dolognak a szavazást.

* * *

Klakhuter Frigyes.

A választásnál egy kezdő riporter is jegyezgetett buzgón. Az illető vallási hovatarozóságánál fogva, nem igen tartható prononszirozott klerikális, vagy antiszemitanak.

Az ő riportja lett másnap a legszenzációsabb, mert a közbeszólásoknál egy goromba szót is re-produkált Hoványi kérdésére vonatkozólag.

Tegnap interpelláció volt e tárgyban s kisült, hogy senki sem mondta e szót, ha csak kis szive nem diktálta a törekvő fiatal embernek, ki nemrég is oly szolgálat készen szónokoltatta meg Lőrinczy ezredest.

* * *

Várad Magdolna.

Dr. V. Zs. ki májából utál minden sötétben bujkálást és titkos fondorlatot, választás után biztosította Komlóssyt rendületlen ragaszkodásáról s s megígérte neki, hogy jövőben bármikor pályázik *egyedül* valami állásra, ő támogatni fogja.

A klerikális eszmék szép gyümölcse ez, hogy Dr. V. Zs. is ezután nyíltan fogja a prononszirozott néppárti jelöltet támogatni.

* * *

Babér lombok.

Egyik város atya így foglalta össze a választás eredményét:

— Pihenés után édes lesz a nyugalom.

Köby.

UJDONSAGOK.

* **Schlauch** bibornok Császkai érsek jubileumáról. Megemlékeztünk már róla, hogy **Császkai György** kalocsai érsek-metropolita, kinek érsekségéhez tartozik a váradai püspökség is, folyó hó 21-én tarja aranymiséjét. Ez alkalomból dr. **Schlauch** Lőrincz bibornok-püspök a következő körlevelet intézte egyházmegyéjének papságához:

A kalocsa-bácsi főegyház főpásztora: **Császkai György** érsek-metropolitánk, pápai trónálló főpap, római gróf, v. b. t. tanácsos,

a jeles vaskorona rend I. oszt. lovagja, a jeruzsálemi szent sir-rend nagykeresztese stb. f. hó 21-én, Szent-Máté apostolnak reám nézve egyébként is kiválóan emlékezetes ünnepén, áldozó papságának félszázados jubileumát ünnepli.

Az imádandó isteni Gondviselés eme kiváló nagy ajándékát mi is a legnagyobb hálával köszönjük, különösen azon beusó viszonyánál fogva, mely jubiláris érsek-metropolitánkhoz bennünket fűz és a melynek melegségét az ő jóságos szive oly kiválóan fokozva ápolta s ápolja. A magam, főtiszt. Székeskáptalanom, t. Papságom és kedvelt hiveim nevében, levél útján kifejezést adok ezen érzelmeknek azon imaszerű üdvözléssel együtt, hogy a jó Isten az ő dicsőségére és a lelkek üdvére, Egyházunk s magyar hazánk javára még sokáig teljes lelki-testi ép-ségben tartsa meg s tetézze sz. malaszijával Érsek-metropolitánkat.

Továbbá rendelem, hogy a jubileumot közvetlenül követő vasárnapon, vagyis folyó hó 23-án, nagyvárad székesegyházamban és egyházmegyéim minden önálló lelkeséggel bíró egyházában az ünnepélyes sz. mise a »Te Deum« szokásos előrebocsátásával mondassék, de az »applicatio Missae pro populo« kötelesség el nem hagyásával. Miről a hívő nép értesítendő s jubiláris érsek-metropolitánkért az imádkozásra figyelmeztetendő.

Nagyvárad, 1900. szept. 14.

Lőrincz,

bibornok, püspök.

* **József kir. herceg állapota.** Mint örömmel értesülünk, a mi szeretett kir. hercegünk lábtörése most már gyógyulóban van. Tegnapelőtt alkalmazták lábára a második gipszkötést s a Fenséges ur tegnap már mankókkal járt az alsóúti parkban, láza, fájdalma végkép elmúlt, úgy, hogy tíz nap múlva a végleges járókötést alkalmazhatják.

* **Vármegye, amelyben nincs pótadó.** Nem sok vármegyéje van Magyarországnak, ahol egy krajczár pótadóval sincs megterhelve a lakosság. A kevés pótadómentes vármegye közé tartozik **Hajdúvármegye** is. Budaházy Ödön, a vármegye számvevője most állította össze a vármegye költségvetését s ebből kitűnik, hogy a vármegyében sincsen pótadó.

* **Az októberi városi közgyűlés.** A tegnapi városi közgyűlés végén **Ragány János** indítványt tett, hogy tekintettel azon körülményre, miszerint az októberi közgyűlés összeesik a szürettel, amikor a törvényhatóság tagjai el lesznek foglalva, — az októberi városi közgyűlést egy héttel később, vagyis október 11. helyett 18-án tartásuk meg. A közgyűlés az indítványt elfogadta s így október hónap 18-án lesz a városi közgyűlés.

* **Az egyetemi kör-elnök választása.** A budapesti egyetemen a kör-elnök választása nagy hullámot vert fel. A különböző pártok tegnap, közvetlenül a választások előtt kijelölték a bizalmi férfiakat. Az elnökségre az egyes pártok jelöltjei: a nemzeti pártnak apai **Mihályi Péter** az elnökjelöltje. A független egyetemi ifjak pártja **Horváth Zoltán** léptette föl, a liberálisok jelöltje pedig udvardi **Szundy Károly**. A választást tegnap este 7 órakor kezdték meg. Az egyes fakultások külön-külön szavaznak. Óriási az érdeklődés s minden párt nagy erőt fejt ki, hogy jelöltjét győzelemre vigye. A választás valószínűleg **hajnalig** tart. Tekintettel arra, hogy a választás igen zajos, a választási elnök már tegnap délelőtt a IV. kerületi kapitányságon járt és a választás folyamára rendőri kirendeltséget kért.

* **A polgári iskola parallel osztálya. Felhívás a szülőkhöz.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága f. hó 13-án tartott közgyűlésében a községi polgári fuiskolánál az első párhuzamos osztálynak további megokolt fenntartását határozván el, felhívom úgy a felvételért hozzám fordult szülőket, mint azokat, kik a párhuzamos osztály kérdéses volta miatt eddig netalán nem jelentkeztek, hogy a szabályszerű beírás végett haladéktalanul s közvetlenül dr. **Tóth Mihály** polg. iskolai igazgató urhoz, kinek a hivatalomban benyújtott bizonyítványokat már kiadtam, — forduljanak. Nagyvárad, 1900. szept. 14. **Sipos Orbán**, kir. tanfelügyelő.

* **Nagyobb városaink népessége.** F. év december 31-én ejtik meg hazánkban az új népszámlálást, melyre nézve már minden előkészület megtettek a hatóságok. Az eddig rendelkezésre álló hivatalos adatok alapján, melyek helyességét természetesen az évvégi népszámlálás fogja igazolhatni, a következő statisztikát állították egybe, (zárójelben levő szám a tíz év előtti népszámlálás eredményét tünteti fel): Budapest 640.007 (491.938), Szeged 92.000 (86.569), Szakadka 78.000 (62.737), Debreczen 60.500 (55.940), Hódmező-Vásárhely 57.000 (55.455), Pozsony 56.000 (52.421), Kecskemét 50.500 (49.493), Arad 47.000 (42.042), Temesvár 44.500 (39.884), **Nagyvárad** 44.000 (38.557), Pécs 42.300 (34.067), Fiume 37.000 (29.094), Békés-Csaba 36.500 (34.243), Miskolc 35.150 (33.408), Kolozsvár 34.800 (32.756), Félégyháza 34.307 (30.892), Makó 33.800 (32.663), Kassa 31.800 (28.880), Szentés 31.550 (30.739), Sopron 30.500 (27.213), Czepléd 29.800 (27.548), Székesfehérvár 29.500 (28.898), Nyiregyháza 29.400 (27.015), Ujvidék 28.908 (24.717), Zombor 27.600 (26.435), Békés 26.900 (25.387), Nagy-Kőrös 29.800 (24.584), Jászberény 26.400 (24.351), Zenta 26.000 (25.725), Szarvas 25.900 (24.393), Ujpest 25.800 (23.521), Mezőtúr 25.602 (23.737), Győr 24.800 (22.797), Nagy-Kikinda 24.600 (22.768), Eger 23.300 (22.447), Nagy-Becskerek 23.560 (21.934), Nagy-Szeben 22.800 (21.465), Csongrád 22.600 (20.802), Zala-Egerszeg 22.400 (7811), Verscez 22.300 (11.778), Szatmár-Németi 21.600 (20.736), Nagy-Kapizsa 21.400 (20.609), Szolnok 21.250 (20.658), Baja 20.400 (19.485), Szombathely 20.000 (15.133), Karczag 20.000 (18.197).

* **Ellopták a Széchenyi szobrát.** A budai Svábhegynek egyik legfestőibb részén, a Széchenyihegyen hat évvel ezelőtt a budai hegyvidéki turista-egyesület díszes emléket állított **Széchenyi** István grófnak, a legnagyobb magyarnak. A hegycsucs oldalában félkör alakú fülkét vájtak és terméskövekkel rakták ki. Ennek a közepére állították Széchenyinek bronzból készült mellszobrát, melyet csavarral erősítettek a talpazathoz. A szobor környéke kedvelt kiránduló helye a fővárosi közönségnek. Tegnap reggel a városi kertész körsétája közben meglepetten vette észre, hogy a mellszobor nincs a helyén. Rögtön értesítette a rendőrséget, mely megállapította, hogy a szobrot a talpazatról ismeretlen tettesek letörték és ellopták. Mivel az életnagyságu bronz szobor igen nehéz súlyu, a lopást alkalmasint több ember követhette el. A szobrot valószínűleg kocsin vitték tovább. A vakmerő tolvajokat nyomozza a rendőrség.

* **Poézis a büróban.** Igen, oda a rideg, füstös hivatali szobákba, a poros akták közé is be-költözik olykor-olykor a poézis. Az egyik nagyváradai hivatalnál most egy kisebb kaliberű állás van hirdetve; a kérvények halomszámra jönnek, — a szolga minden nap egy-egy nyalábot visz kötéllal összekötve a nagyságos elnök ur kegyes színe elé. Szomorú jele annak, hogy hovatovább tulsok lesz az ember . . . miért? Hát csak azért, hogy legyen elég olcsó a napszám. A minap az egyik kérvényből illatos levélke hullott ki, bele egyenest a nagyságos elnök ur kegyelmes öle közepébe. Mohón kapott az elnök ur a szokatlan melléklethez, melyből mámorillat áradt; finom női vonásokkal az volt a

levélbe írva, hogy legyen olyan kegyes a nagyságos elnök ur és protegálja az a fiatal embert, a kinek a menyasszonya (az illatos levélke szerzője) nagyváradi hivatalnok s a kiért az a fiatal ember eljön ide, otthagya az ország felső részében jobb állását, hogy aztán a menyas zonyával, illetőleg akkor ha megválasztják, az asszonyával dupla fizetést huzzon, mert a kis menyasszony nem akar megválni az állásától és városától a vőlegénye kedvéért. Az is benne volt még a levélkében, hogy legyen szives a nagyságos elnök ur még arra is, hogy jöjjön el *majd akkor* násznagnak . . .

A nagyságos elnök ur pedig összetépte az illatos levélkét s vele együtt össze, talán örökre, — két fiatal szív minden reményét — összes boldogságát. Hja hiába, a büróban a poézis csak *fuló* vendég lehet.

* **Baltház a Fekete Sasban.** Ma tartja a híres bűvész első előadását a Fekete Sasban, mely iránt előzetesen is nagy az érdeklődés a városban. Budapesten ötvenszer tartott előadást a bűvész, tavaly itt is nagy sikerrrel mutatkozott be, bizonyára most is sokan fogják ördöngösen ügyes mutatványait megtekinteni.

* **Az iskolák tereinek rendezése.** Megemlékeztünk annak idején arról, hogy a városi tanácsot a polgármester utján fölkerítették Réz Mihály, dr. Kováts S. János és Krüger Viktor igazgatók, hogy a polgári-, real-, és kereskedelmi iskolák mellett közvetlen a falnál készítsen gyalogjárót. A kérelmet indokoltá teszi az, hogy a három iskolába naponként 2 ezer tanuló jár föl, beleszámítva az iparos tanulókat is; így hát naponként 2000 tanuló vitte fel csizmáján az undok bűzü sarat, a mely a 3 iskola környékén diszeleg. No hát a városi tanács intézkedett ennek az állapotnak a megszüntetéséről. Csak hogy a három igazgató most úgy imádkozik, mint az egyszerű paraszt, a ki esőt kért az Urtól és az Ur adott is neki anyit, hogy buzája meg is nőtt, meg aztán el is rothadt ott a földön: Adtál Uram esőt, de nincs köszönet benne. Pár száz kocsi homokot hordtak ugyanis a három iskola tájékára, *de elfelejtették lehengereztetni* s így a homoknak egy részét már elvitte a szél, (amely ott mindig füttyöl) a másik (nagyobb részét) meg majd november 1-ére felhordják és be is szivják majd a tanulók a városi tanács és közegészségügy legnagyobb dicsőségére a — tüdejükbe.

* **Hirtelen meghalt.** Nem szerette a munkát, sokkal jobban tetszett neki a gondtalan léha élet. A föld porában élt, nyomorban, éhen-szomjan, s tegnap befutotta földi pályáját, a halál megszabadította nyomorától . . .

A könnyelmű élet elsorvasztotta testét, tüdőbajba esett, mely siettetette halálát. *Csizmás* Annának hívják a szerencsétlent, a ki évek óta csavargott a városban. Elhalálása előtt vérköpési roham fogta el, orrán, száján ömlött a vér s rövid kínlódás után kiszenvedett.

* **Uj zenetanító.** Városunk zenevilága egy új munkaerőt nyert a napokban. *Vigh* Károly nyug. színházi karnagy városunkban telepedett le s azzal az elméleti és gyakorlati képzettséggel, mit nagyobb magyar színházaknál szerzett, — hegedűben és zongorában órákat vállal. Jelentkezéseket lakásán (Széchenyi-tér 236.) fogad el.

* **A színház előtti szobrok.** Még tegnapelőtt hozzákezdtek egy nagy munkához: a színház elé jövő szobrok felállításához. Ide u. i. az oszlopsor elé jobbról és balról egy-egy női alakot ábrázoló szobor jön, melyek egyike a *vig*, másika a komoly muzsát jelképezi. A két szobor műkőből készült s ha nem is nevezhető tulságosan művészinek, de azért megjárja Nagyváradon. Már napok óta ott hevert a két szobor a színház előtt, várva a felállításra, de csak tegnapelőtt kezdték a munkához. Külön alapzatra kellett tenni a nagy kötelemet s onnan külön eczélből készített csigával fölállítani. A sok előkészület annyi időbe került, hogy tegnapelőtt csak az álványra he-

lyezték el a szobrot, míg a végleges felállítás csak tegnap történt meg, az is csak a baloldalon. A felállítást nagy közönség nézte végig; ma estére talán mára a jobb oldalon is állani fog a szobor.

* **Grosswardein Nagyváradon.** Nagy felháborodással közölték az összes nagyváradi lapok, mikor vagy egy hónapja megindult a magyar helységnevek elleni mozgalom s Nagyváradra egy *Grosswardein* címzésű levél érkezett. Még nagyobb volt a felháborodás, mikor Brassó városa kijelentette, hogy ezentul Kronstadtnak fogja magát nevezni. Ez helyes és méltányos is volt. Most aztán van alkalmunk a germanizálásnak olyan diszpéndiájával szolgálni, amely méltó a megörökítésre. A biharmegyei és nagyváradi liberális párt házi újságja, a *Szabadság*, annak idején megróttá a budapesti német lapokat, a miért a helységneveket németül, elferdítve használják. S most véletlenül kezünkbe akadt egy levél-ürlap, következő fejjel és keltezéssel:

»SZABADSÁG«

*Aemtlisches Organ der liberalen Partie
Grosswardeins n. des Bihares Comitats.*

Grosswardein 18 . . .

Ha a német elolvassa a levelet és válaszolni akar rá, megnézi a keltezést és ír — *nach Grosswardein*. Hanem azért a *Szabadság* jó magyar lap, a mely az igazi magyar érdekeknek egyedüli őszinte pártolója. Nem germanizál ő, világért sem! Ez csak olyan »liberális magyarság.«

* **Rejtélyes gyilkosság.** Abád-Szalók község lakosságát néhány nap óta nagy izgalomban tartja egy rejtélyes bűneset. A múlt hónap 27-én történt, hogy K. S. abád-szalóki lakos Rozsi nevű 13 és fél éves leánya több leánypajtásával együtt a Tisza tölte-én játszadozott, mely a falu alatt húzódik el, mikor egy zöldkabátos, sárgaczipős idegen lépett a gyermekek közé. A kis leányt nevére szólította, félrehívta és azután együtt mentek tovább a töltesen. A leány erről az utról többet nem tért vissza. Az apa bejelentette az esetet a rendőrségnél, mely nyomozni kezdett és néhány nap mulva a parti füzesben meg is találta a leány — holttestének részét. A szerencsétlen teremtés gyilkosságának esett áldozatul és holttestét a kóbor kutyák felkarmáozták, úgy, hogy csak fejét és néhány csontdarabját találták meg. A bűntényről kapcsolatban a faluban rituális gyilkosságot emlegetnek a hatóság azonban erélyesen folytatja a vizsgálatot és remélhető, hogy mihamar kiderül a való tényállás.

* **Az állandó színészet deficítje.** A nagyváradi Szigligeti Színházat még meg sem nyitották, már is felmerült egyeseknél az az eszme, hogy a nagyváradi színészetet állandósítsuk. Ahol a vidéken állandósították a magyar színészetet, még eddig csak deficítrel járt ez a próbálgatás s így azt hisszük, Nagyváradon sem sikerülne ez a merész vállalkozás. A színészet állandósításáról szomorú képet nyújt az »E.« következő közleménye:

»Hiába való a sok szónoklat, agitáció, úgy látszik, hogy az állandó színészet nem igen tud Magyarországon zöldágra vergődni. Tudvalevő dolog, hogy a szépen szubvencionált kolozsvári színházban deficítrel fog végződni a nyári szezon. Hát még ott, a hol nem kapnak szubvencziót. Aradon az idén állandósították a színészetet; ez volt az első év, mikor állandóan ott játszott a társulat. A mint az aradi lapokból értesülünk, a nyári szezon nagy deficítrel végződött. *Leszkay* András színigazgató a színházi bizottság legutóbbi ülésén bejelentette, hogy a nyári szezon három hónapja alatt 68,000 kor. kiadás volt, a bevétel pedig 38,000 korona. Három hónap alatt tehát 30,000 korona deficítje volt a színigazgatásnak. Bizony, nem éppen

biztató jelek arra nézve, hogy a többi város is állandósítsa színészetét.«

* **A megszökött váczi fegyenczek rablótanyája.** Egy pár nap előtt megirtuk, hogy a váczi fegyházból hat rab megszökött és a Vác-hoz szomszédos falvakat rablásaikkal, betöréseikkel állandó rettegésben tartják. Billinger Ida minisztériumi szolga felesége a napokban Szirák falura utazott, Paula és Sarolta nővéreivel, amikor nekik is keresztül vezetett az útjuk a kállói rengetegen. Az erdő elején találkoztak az őrjáró csendőrökkel, akikkel azután együtt haladtak Szirák falu felé. Az erdő egy tisztásán a csendőrök egy teljes vég vásznat találtak, rövid távolság után megint egy vég posztót vettek észre. A csendőrök most már nem ejtették el a nyomot, de abban az irányban, ahol a vászon és posztó feküdt, behatoltak a sűrűbe és rá is bukkantak a rablók tanyájára. Egy terjedelmes leterített vászondarabon *óriási halmaszban feküdtek az értékesebbnél értékesebb ruhaszövetek, vásznak, függönyök*, melyeket valószínűleg a most lefolyt aszódi és váczi vásárokon loptak össze. A csendőrök hosszú ideig nem távoztak a helyről, de a rablók nem mentek oda vissza. A csendőrök a holmit bevitték a sziráki község házára.

* **Ad notam!** Régi jó szokás, még otthon, mielőtt felrándulnánk a fővárosba, összejegyezzünk: hová megyünk, mi mindent nézünk meg a csodaszép Budapesten? Ezen jegyzékbe ne felejtjük el ezt a szót »Gambrinus sörcsarnok« első helyre írni; — így hívják ugyanis Magyarország legnagyobb sörcsarnokát az Erzsébet-körút és Wesselényi-utca sarkán, a hol minden este katonazene játszik. Ott mérik a világhírű Szent István-sört, a mely a párisi világhírlapon a legnagyobb díjjal, a Grand-Prix-vel lett kitüntetve; ugyanezen sör nyerte el az 1896-évi milléniumi kiállításán is a legnagyobb díjat, a Diszoklevelet. Rómában lenni és a pápát nem látni, az még csak megjárja, de Budapestről hazatérni anélkül, hogy a »Gambrinus«-ban megfordultunk volna, no ez igazán nem járja.

Kinai háboru.

A háboru mai állásáról a következő **táv-irataink** szólnak:

A hatalmak egyezkednek.

Washington, szept. 14. (Saját tud. távir.) A Reuter-ügynökség jelenti: Itt azt hiszik, hogy a hatalmasságok a kínai kérdésben megállapodásra fognak jutni a tekintetben, hogy közös alapon kirendelendő biztosok által megállapíttassák az elkövetett bűncselekmények bizonyos nemeiért adandó kompenzációt és hogy e módon jó lépéssel előre haladhatna az ügy békés megoldása. Ha azonban az a kísérlet, hogy a hatalmasságoknak ezen akcióban való egyetértő eljárása biztosíttassék, nem ütne ki jobban, mint az, a mely a csapatoknak Peking városából való kivonását célozta, akkor az Egyesült-Államok csak saját érdekeik megóvásáért törődnének és kineveznék saját biztosaikat, a kiknek föladatává tételnék, hogy a kínai biztosokkal érintkezésbe lépjenek. Cheffi tábornok minden pillanatban kész a tengerpart felé indulni és csak az utasításokat várja Washingtonból.

Ujabb orosz csapatok Pekingben.

London, szeptember 14. (Saj. tud. távir.) A »Times« jelenti Pekingből, hogy ott az oroszok minden tekintetben a

vezető szerepet viszik. Naponkint annyi orosz csapat özönlik Pekingbe, hogy számuk most már meghaladja a japánokét is, a kik mindenben engednek az oroszoknak. A császári palotát és a nyári palotát oroszok tartják megszállva, a szent városban való átvonulást az oroszok vezették és ez az átvonulás ugyszólván diadalutja volt az oroszoknak, a kiket a többi hatalmak csak a kisebb kontingensekkel kötettek, mindez arra vall, hogy az oroszoknak nincsen komoly szándékukban Pekinget kiüríteni és a visszavonulási javaslat csak politikai manőver volt, mely azonban Németország magatartásán hajótörést szenvedett.

Megtalált iratok.

Berlin, szept. 14. (Saját tud. táv.) A »Berl. Lokalanzeiger« pekingsi tudósítója írja, hogy a császári palotában több jelentést találtak, melyek a császárnéhoz voltak intézve. Ezekben a közigazgatási hivatalnokok pontosan bejelentették, hogy kerületeikben mindennap hány keresztényt öltek meg. Megtalálták Chungli rendőrminiszter proklamációját is, melyben minden beszolgáltatott keresztény férfiért 50 taelt, asszonyokért 40 taelt és gyermekekért 30 taelt ígér.

A tárgyalás.

London, szept. 14. (Saját tud. táv.) Tiencinből érkezett távirat szerint Csing herceg már megkezdte a tárgyalást. A tárgyalás főbb pontjait *Tiencin és Mandzsuria semlegessége* képezi. A hatalmak azonban óvatosságból a kikötőkben nagy számú helyőrséget tartanak. A távirat továbbá jelenti, hogy a boxervezetőket és lázítókat, a kik kézre kerültek, kivégezték.

EGYESÜLETEK

A ker. pénztár ülése. A Nagyváradi kerületi betegsegélyző pénztár a folyó évi szeptember hó 16-án, vasárnap délelőtt 10 órakor, a kerületi betegsegélyző pénztár helyiségében (Apáca-utca dr. Rothmann-házban) igazgatósági ülést tart.

IRODALOM.

Élő Nemesség. Ezzel a címmel indít új folyóiratot dr. Szombathy Ignác veterán történettudósunk, dr. Szombathy István helybeli főreáliskolai tanár édes atyja. Az a kiváló fontosságú történelmi szerep, melyet a magyar nemesség a magyar közéletben vitt, még ma sem szűnt meg egészen s mivel ma már a vármegyék nem vezetnek nemesi összeírásokat, ez a folyóirat mindenképp hézagot pótol. A lap három részből fog állani. Első részében a nemességet érdeklő történelmi és jogi értekezéseket fog közölni, melyek elseje »A magyar nemesség történelmi fejlődése« címmel indul meg, a második rovat az élő nemesek összeírását fogja közölni az illető nemes családok által összeállítandó kimutatások alapján, a harmadik főrovatot pedig különféle tudnivalók, felsőbbrendű rendelet stb. töltik be. A folyóirat havonként kétszer, nagyobb pártolás esetén hetenként jelenik meg; előfizetési ára

8 korona, mely összeg az Élő Nemesség szerkesztőségébe, (Budapest, III. Kerék-utca 35. szám) küldendő. A lap folyó évi október 4-én indul meg.

Magyar Gazdák Zsebnaptára. Minden téren a gyakorlatiasság szelleme hódít. A gyakorlatiasság sehol sincs annyira helyén, mint a gazdasági mindennapi életben, hol lépten-nyomon a czélszerűségi szempont kell, hogy irányadó legyen. A gyakorlati használhatóság eszméje vezette azokat a gazdákat, a kik össze álltak, hogy egy igazán praktikus zsebnaptárt állítsanak össze, melybe a praktikus gazda, illetőleg gazdatiszt első följegyzéseit megtehesse. A Lévai-féle »Magyar Gazdák Zsebnaptára«, mely október hó közepén kerül ki a sajtó alól, a gazdasági üzletvitel első följegyzési könyve lesz. A szerkesztőség, mely csupa praktikus gazdából áll, arra törekszik, hogy e naptár minden tekintetben megfeleljen a praktikus gazda igényeinek. Ezt el is fogja érni, mivel a szerkesztőség, mint az előszóban írva van, mindenki tanácsát a naptár czélszerű berendezésére szívesen fogadja s így teljesen be kell válnia. A Lévai-féle Magyar Gazdák Zsebnaptára díszes és tartalós bekötésben kerül a könyvtárcsra és az ára csupán 2 korona leendő azért, hogy mindenki megszerezhesse, aki egy praktikus jegyzőkönyvet akar zsebében hordani. A naptár Lévai Mór könyvkiadóhivatalában Ungvárt jelenik meg és minden jóhírű könyvkereskedésben is kapható lesz. A ki 2 kor. 20 fillért küld postautalványon a kiadóhivatalba, annak postán bérmentve fog megküldeni.

Igazságszolgáltatás.

A nagyváradi kir. tábla elintézt ügyei.

Előadó: *Molnár Géza.*

- 1635 Mitternacht Ábrahám hamis eskü — megváltoztatva.
1735 Bajdok Flora testi sértés — helybenhagyva.
1987 Puskás Sándor és társa közveszélyű cselekmény — helybenhagyva.
2075 Honcz Iúe testi sértés — helybenhagyva.
2099 ifj. Marozsán György magánokirathamisítás — helybenhagyva.
2100 Maty Onucz testi sértés — helybenhagyva.
1496 Ples János testi sértés — helybenhagyva.
1511 Kovács Nándor testi sértés — helybenhagyva.
1516 Gázso István és társa közosend elleni kihágás — megsemmisítve.

Előadó: *Bócz Géza.*

- 2244 Petrisor György hagyatéki ügye — helybenhagyva.
2388 Plev Simon hagyatéki ügye — feloldva
2352 Bessenyei Mihály — Horváth Gyula és társai — részben megsemmisítve.
2486 Kudelka József hagyatéki ügye — megváltoztatva.
2496 Szatmáry Béla — Marose Nikula — megváltoztatva.
2534 Gircz Imre — Gircz Imréné — feloldva.
2546 Borod Násné és társai — hagyatéki ügye — rendelet.
2548 Siklován Togyerné hagyatéki ügye — megváltoztatva.
2609 Mester Pálné és társa — ifj. Molnár Pál — rendelet.

S P O R T.

A nagyváradi lóverseny.

A nagyváradi lóverseny ez évben is érdeknek ígérkezik. Szeptember hó 22-én, szombaton és 23-án, vasárnap tartják meg az érde-

kes futtatásokat, mely sokban eltér az eddigi nagyváradi versenyektől. Ügető verseny mindkét nap egy-egy lesz. A többi versenyek a következők: Első nap: Ménes-díj. — Ürögdi akadályverseny. — Szentmártoni gátverseny. — Iklódi gátverseny. — Bónékuti sikverseny. — Agarászlovak versenye. — Második nap: Eladó sikverseny. — Nagy akadályverseny. — Bihari gátverseny. — Zerge akadályverseny. — Vigasz verseny.

SZINHÁZ.

Recht Sándor hangversenye. A mint már megírtuk, *Recht Sándor*, a zseniális nagyváradi hegedű virtouoz, e hó 22-én nagyszabású hangversenyt rendez a »Fekete Sas« nagytermében.

Kivülről különös érdekességet fog kölcsönözni a jövő szombaton megtartandó hangversenynek az új nagyváradi primadonna bemutatkozása, akiről annyi kedvezőtlen kritika hangzott el. *Balláné Csik* Irénnek alkalma nyílik fényesen lezárófolthatni a nagyváradi közönség előtt a roszakaratu kritikát.

Az új primadonnát elkíséri nagyváradi utjára férje is, *Balla Kálmán*, a ki egy poetikus monologot fog elszavalni.

Végre közre fog működni a nagy hangversenyen *Dienzl Oszkár*, a jeles zongoraművész is, a ki többek között *Imrik Kornélia* kisasszonynak, a kitűnő nagyváradi zeneszerzőnőnek egy új románczát is elő fogja adni.

A hangverseny műsora a következő:

1. *Hegedűverseny* (I. és Cadenzia) *Beethoven*. Előadja *Recht Rándor*.
2. *Balláné Csik* Irén fellépte.
3. »Böregér-Parafraze«, *Strauss-Schüttl*. Zongorán *Dienzl Oszkár*.
4. a) *Nocturne* (Es dur) *Chopin*;
b) »Serenade« *Moszkovszky*
c) »Bercense«) *Hubay*;
d) »Hejre Kati«)
előadja *Recht Sándor*.
5. *Balla Kálmán* fellépte.
6. a) »Menuette« *Paderewsky*.
b) »Meditation«) *Dienzl*.
c) »Flirt«)
7. *Imrik Kornélia*. Emlékeim felett. Ábránd. Előadja *Dienzl Oszkár*.
8. a) »Romanza Andalus«) *Sarasate*
b) »Zigeuner Weisen«)
Előadja *Recht Sándor*.

A jegyek holnaptól kezdve már kaphatók lesznek ifj. *Berger Sámuel* bémer-téri könyvkereskedésében.

REGÉNY-CSARNOK.

Balny város titka.

Regény.

Franziából fordította: **K-Ö.**

43.

— Mielőtt önhöz jönne, tudni akarja, mit határozott távolléte alatt. Elfogadja-e távozásakor tett ajánlatát? Akar-e hozzá nőül menni, elhagyni hazáját, barátait és vele menni Amerikába?

— Ha csak a szivemre hallgatnék, gondolkodás nélkül kimondanám az igent, de elfogadhatom-e ajánlatát? Nem kell-e félnem attól, hogy később megbánja?

— Ha tanácsomat kéri, én őszintén felelek.

A békebíró kissé megállott; Lucie aggódva leste szavait.

— Aznap, mikor Jakab elotazot Balnyból, hogy visszatérjen atyjához, mint emlékszik, sokáig beszélgettünk együtt irodámban. Kegyedről volt szó; Jakab előadta terveit és én, megvallom, mindent elkövettem, hogy azok lehetetlenségéről meggyőzzem.

Azóta a helyzet nagyon megváltozott; atyja megbocsátott, anyja irt is önnek, azonfelül vagyona jelentékenyen meggyarapodott, még a vesztésen felül is. Az én ellenvételeim tehát értéküket veszítették.

Most tehát őszintén mondhatom: fogadja el, sőt nincs joga visszautasítani a felajánlott boldogságot, melyet annyira kiérdemelt.

— Oh, köszönöm édes békebíró ur, kiáltott Lucie, hogy véget vetett aggodásaimnak. Mondja meg kérem Jakabnak, hogy bennem hű és odaadó élettársat fog találni; egyesített már minket a szerencsétlenség, Isten pedig ad majd erőt nekünk, hogy egymás mellett haladva szembeálljunk az élet küzdelmeivel.

— Öleljen meg Lucie és bocsásson meg hogy megcsaltam, Jakab nem két nap múlva érkezik meg, ő már . . .

— Itt van! kiáltott Lucie.

— Igen itt vagyok, hogy soha el ne váljunk többé.

A szoba ajtaja megnyílt s a következő pillanatban Dobreuil karjaiban tartotta és szívéhez szorította Luciet.

A következő napok a legnagyobb boldogságban és a menyegzőre való előkészületekben teltek el. Egy hónap múlva pedig a videwillei kis templomban örök hűséget esküdtek egymásnak Jakab és Lucie.

Az esküvő után így szólt Frémont Luciehez:

— Kedves gyermekem, ön nagyon boldog, de én még boldogabbá akarom tenni.

Zsebéből elővett egy csomó irást.

— Ime atyja hitelezőinek nyugtái, mind ki van fizetve.

Lucie nem tudott felelni, a zokogás elfojtotta hangját.

— Hiszen megígérte . . . szölt Jakab.

— Megígértem és ez az első eset, hogy megszegem a szavamat, de tetézni akartam Lucie boldogságát.

— Ezt neked köszönhetem, Jakab; hogyan hálálhatnám meg valaha?

— Ugy, hogy még jobban szeretsz engem édes kis feleségem.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK

Csendélet az egyetemen.

Budapest, szeptember 14. (Saját tud. távirata.) Az egyetemen késő estig tartott a szavazás, a mikor az eredményt kihirdették. A szavazatok többsége *Apsay*-ra esett, a ki elnöknek lett megválasztva.

A választás nagyon zajosan folyt le és a kinos incidens is történt. A nemzetiek és radikálisok közt nagy verekezés támadt s a lovas rendőröknek kellett közbelépniök. A heves csatában számtalan sérülés történt s több hallgatót bevért fejfel szállítottak haza.

Hasonló eset fordult elő a jogászok szavazásánál, a kik a földszinti teremben szavaztak. Egy nemzetipári arcú ütött egy radikális, a miből óriási zavar keletkezett. A radikálisokat végre kido-bálták a teremből, a kik az összes ablakokat bezúzták, az ajtókat kiszédték s s mikor a radikálisoknak nem sikerült behatolniok a szavazó terembe, a verekezés újra kezdődött s csak a rendőrség akadályozta meg a nagy ütközetet.

Görög ifjak letartóztatása.

Konstantinápoly, szept. 14. (Saját tud. táv.) Néhány nap óta itt számos görög alattvalót tartóztattak le avval az ürüggyel, hogy az »Ethnikai Hetairia« athéni egyesület részére gyűjtést rendeznek. A görög ügyvivőség ez ügyben lépéseket tett Tevfik basa külügyminiszternél.

A póruljárt tolakodó.

Budapest, szept. 14. (Saját tud. táv.) Érdekes történetnek volt színhelye ma délután az Abbázia kávéház. A kávéház ablakánál egy *Sváb* Rezső nevű fiatal-ember ült, a ki a járókelőket nézte s az arra menő hölgyeket ugyancsak fikszi-rozta.

Egyszerre egy feltűnően szép nőt látott, rögtön előhívta a közelben álló hordárt és tolakodó üzenetével a hölgyhöz küldte.

A hölgy felháborodva a szemtelenség, izgatottan kérdezte a hordártól:

— Melyik az a szemtelen?

— Az, ott a kávéház ablakánál, válaszolt a hordár az küldött az üzenettel.

A fiatal ember erre felállt és mosolyogva bólingatott, a mikor éppen a nő férje, egy miniszteri fogalmazó érkezett meg, a ki addig a szomszéd üzletben vásárolt.

Az asszony sirva panaszkolta el urának a szemtelen fiatal ember tolakodását, mire a férj felingerülve sietett *Sváb*hoz.

— Maga az a pimasz fráter? döngött a fellobbant férj.

— Was? Ich kann nicht Ungarisch, válaszolta a megszeppent gavallér, mely szavakra a miniszteri fogalmazó egy hatalmas pofonnal válaszolt.

A kinos eset az egész környéken nagy feltűnést keltett.

Elmaradt házasság.

Madrid, szept. 14. (Saj. tud. táv.) A Fabra-ügnökség jelenti, hogy az asturiai hercegnő és a casertai gróf közti házasság ter-vét elejtették. Silvela miniszterelnök kijelentette, hogy ebben az ügyben semmi sincs elhatározva és hogy a képviselőháznak a legközelebbi ülészakban ezzel a kérdéssel nem kell foglalkozni. A Correspondenzia szerint arról van szó, hogy az ifjanszó az abruzzói herceg-hez megy nőül.

Kereszt felmagasztaltatása.

Bécs, szept. 14. (Saját tud. távirata.) Ma délelőtt tartották meg a szokásos ün-nepségek közt a Hofburg plebánia-tem-plombában a keresztfelmagasztalási ün-nepséget, a melyen Mária Jozefa főher-cegnő is jelen volt.

Az erélyes szultán.

Konstantinápoly, szept. 14. (Saját tud. távir.) A szultán rendeletére a damaszki váli is Haifában időzik, hogy részt vegyen az ott megindított vizsgálatban. Az onnét érkező hírek kielégítőbben hangzanak. Valószínű, hogy el-mozdíják azokat a török hivatalnokokat, a kik a németeknek nehézségeket igyekeztek okozni.

Botha tábornok lemondott.

London, szept. 14. (Saját tud. távir.) A Daily Telegraph jelenti Lourenco-Mar-quezból tegnapi kelettel, hogy ott elter-jedt hírek szerint Botha tábornok lemon-dott a búr hadsereg parancsnokságáról és hogy Viljsennel helyettesítették.

A Daily News Pretóriából a követke-zőket jelenti: Krügerne asszony táviratot kapott Lourenco-Marquezból férjétől, a ki arra kéri, hogy jöjjön oda. Krügerne asszony azt válaszolta, hogy egészségi állapota nem engedi meg, hogy oda utazzék.

Uj kereskedelmi szerződés.

Konstantinápoly, szept. 14. (Saj. tud. táv.) Calice báró osztrák-magyar nagykövet értesítette a portát, hogy a bécsi kabinet kész ismét megkezdeni a több év óta félbeszakadt tárgyalásokat egy Ausztria-Magyarország és Törökország közt kötendő kereskedelmi szerző-dés iránt avval a hozzáadással, hogy a porta előzőleg válaszoljon a bécsi kabinet által több részletkérdést illetőleg annak idején tett és vá-lasz nélkül maradt javaslatára.

A román-bolgár konfliktus.

Bukarest, szept. 14. (Saj. tud. táv.) A lapok jelentik, hogy a napokban 70 orosz tiszt utazott Bulgáriába, a mi eléggé jellemzi a helyzet komolyságát. — Romániából a legutóbbi napokban 200 bolgár alattvalót utasítottak ki. Egyik ellenzéki lap azt írja, hogy a signatárius hatalmak Románia belátására bizták, vajjon a konfliktust fegyveresen, vagy békésen intézze-e el.

Nagy vasuti katasztrófa Amerikában.

New-York, szept. 14. (Saj. tud. táv.) A déli Pacific vasutnak New-Orleans és Gal-veston között közlekedő vonata tegnap éjjel Galveston mellett a világító torony közelében szerencsétlenül járt. 85 ember meghalt. Csak 15 embert mentettek meg, a kiket a világító-toronyban szállásoltak el.

KOZGAZDASAG.

Az osztálysorsjáték tegnapi huzásán a következő nyereményeket sorsolták ki:

40.000 koronát nyert: 27530.

10.000 koronát nyert: 70420.

5000 koronát nyertek: 46576 53510.

2000 koronát nyertek: 2438 7001 7885

8109 12465 14727 17310 17519 20571 20870

27470 50.05 50290 51644 60294 64701 68197

76318 79415 79804 94548 96199.

1000 koronát nyertek: 3001 5314 5997

7626 10445 12302 17407 22579 23701 28423

32596 36461 39576 45395 46061 52636 47322

54387 54994 59119 59952 61410 66044 66115

66131 66840 71633 75127 77981 88162 79288

79000 91118 91930 82191 92677 97366.

500 koronát nyertek: 326 1148 2909 2920

6112 6126 6845 6994 7152 9384 13108 15184

21493 28381 31890 32929 33041 36821 36844

37822 39356 39973 35877 36967 3880 40512

42008 43956 44892 45418 45933 48456 49047

50909 52522 53716 54554 55350 59030 59804

60123 62727 62952 68076 68235 69629 72796

73032 74191 75485 77308 78045 79580 80504

80716 82951 83853 84066 84651 86874 88504

88542 91888 92080 95319 96668 98271.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

	Budapest, szept. 14.
Buza októberre	7.49
Buza júniusra	7.91
Tengeri	6.40
Rozs okt.	6.95
Zab okt.	5.23
Káposzta, repce, aug.	—

Ertéktőzsde.

	Budapest, szept. 14.
Osztrák hitel	664.50
Magyar hitel	679
Allamvasut	666.50
Rimamurányi	589.50
Magyar jelzálog	434
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. szept. 14-én.

Magyar aranyjárdék 4%	96.10
Magyar koronajárdék	90.70
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4,75%	100.
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	99.60
Magyar keletvasúti államkötvény 1876-ból	97.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	90.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	98.25
Horváth-szlavónföldtehermentesítési kötvény	92.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	162.75
Tiszszabályozás szegedi sorsjegyek kölcsön	141.50
Osztrák járadék papírban	97.85
Osztrák járadék ezüstben	97.20
Osztrák járadék aranyban	97.15
Osztrák korona járadék	97.40
Osztrák államsorsjegyek	182.50
Osztrák magyar bankrészvény	17.05
Magyar hitelbankrészvény	680.—
Osztrák hitelintézet részvény	662.50
Párisi vista	96.30
20 frankos arany (Napoleon d'or)	19.31
Németbirodalmi márka	118.20
London vista	242.15
20 márkás arany	23.66

SZERKESZTOI POSTA.

Vulcanus. Nagyon küzd még a gondolatokkal, a kifejezéssel és a külalakkal. Egyik sem közölhető.

S. K. (Helyben.) Az udvariasság legegység követelménye az, hogy ha valaki egy lap pártolását igénybe vette, azt később ne felejtse el. Ha pedig a többi lap megkapott egy olyan jelentést, a mely a közönséget minden esetre igen közölről érdekli és ha ezt a jelentést éppen csak nekünk tartották fölöslegesnek megküldeni: hát ezt egyelőre legalább is érthetetlen eljárásnak tekintjük s a továbbiakra nézve majd irányadónak tekintjük a mi udvariasságunkban is.

Hirdetmény.

A m. kir. nagyvárad *honvéd hadapród iskola* étkezés kezelősége részére 1900. szeptember 28-tól—1901. évi augusztus 18-ig szükségessé váló *tej, tejjel, vaj és burgonya* szükségleteinek biztosítása iránt 1900. szeptember 27-én délelőtt 10 órakor a hadapród iskola étkezés kezelőség irodájában (hadapród iskola, főépület, földszint 3. számú

ajtó) írásbeli ajánlatok útján nyilvános ajánlati tárgyalás fog tartatni.

A szállítandó tej és tejtermékek, valamint burgonya mennyisége, a szállítási feltételek stb. naponta d. e. 8—12-ig és délután 2—5 óráig a hadapród iskola étkezés kezelőségi irodájában megtudható.

Dr. VUCSKICS GYULA.

Az összes
nép- és középiskolai

tankönyvek

valamint mindennemű papir, író és rajzeszközök a legjutányosabb áron kaphatók: ;

SEBŐ J. IMRE könyv- és papirkereskedésében

NAGYVÁRAD, Fő-utca

(Olány-ház.)

VASUTI MENETREN D.

Érvényes 1900. évi május 1-től.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.							Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.							Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.													
	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.		V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.				
Budapest ind.	6 50	8 30	1 55	5 45	9 15	—	Kolozsvár ind.	—	5 23	7 —	12 32	6 13	11 01	—	—	—	P.-Ladány ind.	4 06	1 24	5 35	10 53	2 29	6 08				
Rákos >	7 02	8 51	2 08	6 06	9 28	—	Jegenye >	—	6 11	7 59	1 14	7 16	—	—	—	—	Debreczen >	5 14	2 33	6 26	11 44	3 36	7 41				
Ujszász >	8 28	10 59	3 32	8 40	10 56	—	B.-Hunyad >	—	6 40	8 37	1 44	7 55	12 20	—	—	—	Érmihályfalva érk.	6 35	3 57	—	1 —	4 58	—				
Szolnok >	9 07	11 31	3 56	9 27	11 19	—	Csucsá >	3 25	7 09	9 19	2 15	8 37	12 52	—	—	—	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.										
Szajol >	9 21	11 50	4 09	9 46	11 33	—	Rév >	5 26	7 47	10 08	3 01	9 32	1 34	—	—	—	Érmihályfalva ind. 6 36 11 17 3 14 5 27 9 14 —										
P.-Ladány >	10 43	2 —	5 28	11 53	12 55	4 54	Élesd >	5 54	7 59	10 25	3 15	9 49	1 48	—	—	—	Debreczen > 7 51 12 36 4 16 7 10 10 27 9 01										
Báránd >	—	2 12	—	12 07	—	5 11	Mező-Telegd >	6 21	8 11	10 42	3 28	10 07	2 01	—	—	—	P.-Ladány érk. — 1 45 5 03 8 40 11 28 9 48										
Sáp >	—	2 27	5 48	12 24	—	5 32	F.-Vásárhely >	6 49	—	11 01	—	10 27	—	—	—	—	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés.										
B.-Ujfalu >	11 18	2 47	6 03	12 46	1 33	5 58	Várad-Velence >	7 02	8 32	11 10	—	10 37	2 25	—	—	—	Debreczen i. 8 35 4 31 Nagy-Léta- 5 25 1 05										
M.-Peterd >	—	3 —	—	1 —	—	6 15	Nagyvárad érk.	7 16	8 38	11 17	3 57	10 44	2 31	—	—	—	Sáránd > 9 28 5 16 Vértés ind. —										
M.-Keresztes >	—	3 12	—	1 14	—	6 31	Nagyvárad ind.	2 22	8 43	11 36	4 10	11 04	2 38	—	—	—	H.-Bagos > 9 41 5 26 M.-Pályi > 6 03 1 48										
Bors >	—	3 25	—	1 28	—	6 50	Püspöki >	2 36	8 52	11 47	—	11 14	—	—	—	—	M.-Pályi > 10 05 5 48 H.-Pályi > 6 18 2 05										
Püspöki >	11 48	3 32	—	1 36	—	7 02	Bors >	2 47	—	11 54	—	11 22	—	—	—	—	N.-Léta- > 10 20 5 59 H.-Bagos > 6 40 2 29										
Nagyvárad érk.	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11	7 16	Mező-keresztes >	3 12	—	12 05	—	11 37	—	—	—	—	Vértés érk. 10 43 6 18 Debreczen é. 7 18 3 13										
Nagyvárad ind.	12 16	3 58	6 46	2 06	2 18	12 25	Mező-Peterd >	3 30	—	12 17	—	11 50	—	—	—	—	Sáránd—Derecske, Derecske—Sáránd.										
V.-Vélenze >	—	4 05	—	2 30	2 25	12 32	B.-Ujfalu >	4 07	9 23	12 29	4 50	12 05	3 18	—	—	—	Sáránd ind. 9 38 5 26 Derecske ind. 6 00 1 49										
F.-Vásárhely >	—	4 16	—	2 41	—	12 45	Sáp >	4 39	9 38	12 47	—	12 25	—	—	—	—	Derecske érk. 9 57 5 45 Sáránd érk. 6 20 2 09										
M.-Telegd >	12 48	4 38	7 15	3 03	2 50	1 12	Báránd >	5 01	—	1 01	—	12 41	—	—	—	—	Nagyvárad érk. 9 32 5 30 8 31										
Élesd >	1 02	4 56	7 28	3 21	3 04	1 37	P.-Ladány >	5 17	10 06	1 34	5 40	1 19	4 03	—	—	—	Nagyvárad ind. 10 20 4 30 7 —										
Rév >	1 26	5 20	7 50	3 45	3 26	2 10	Szolnok >	—	11 21	3 08	6 53	3 04	5 19	—	—	—	Ósi > 10 30 4 41 7 16										
Csucsá >	2 16	6 31	8 37	4 53	4 16	3 49	Ujszász >	—	11 44	3 35	7 32	3 37	5 39	—	—	—	Less > 10 48 5 01 7 40										
B.-Hunyad >	2 49	7 16	9 08	5 32	4 52	4 48	Rákos >	—	1 37	6 03	9 28	6 52	7 38	—	—	—	Gyapju > 10 56 5 10 7 52										
Jegenye >	3 15	7 49	9 33	6 01	—	5 34	Kolozsvár érk.	—	1 50	6 26	9 40	7 10	7 50	—	—	—	Cséffa > 11 03 5 19 8 05										
Kolozsvár érk.	3 50	8 33	10 08	6 59	5 55	7 40											Szalonta > 11 26 5 44 8 46										
Nagyvárad—Szeged							Szeged—Nagyvárad.							Nagyvárad—Arad.							Arad—Nagyvárad.						
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.			Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.			
Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	—	3 40	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 —	—	—	—	—	—	—	Arad ind.	5 10	11 20	9 35	—	—	—	—		
Ósi >	10 30	4 41	7 16	—	4 38	11 05	7 50	Ósi >	10 30	4 41	7 16	—	—	—	—	—	—	Kétegyháza >	6 14	11 31	10 54	—	—	—	—		
Less >	10 48	5 01	7 40	—	5 41	11 54	9 20	Less >	10 48	5 01	7 40	—	—	—	—	—	—	Csaba >	6 40	12 57	11 24	—	—	—	—		
Gyapju >	10 56	5 10	7 52	—	7 00	12 33	4 50	Csaba >	10 56	5 10	7 52	—	—	—	—	—	—	Csaba érk.	7 —	—	—	—	—	—	—		
Cséffa >	11 03	5 19	8 05	—	7 27	3 05	5 26	Cséffa >	11 03	5 19	8 05	—	—	—	—	—	—	Csaba ind.	7 —	—	—	—	—	—	—		
Szalonta >	11 26	5 44	8 46	—	7 47	3 27	5 56	Szalonta >	11 26	5 44	8 46	—	—	—	—	—	—	Gyula >	7 27	3 05	5 26	—	—	—	—		
Kötegyán >	11 46	6 05	9 15	—	7 47	3 27	5 56	Kötegyán >	11 46	6 05	9 15	—	—	—	—	—	—	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	—	—	—	—		
Sarkad >	11 57	6 17	9 31	—	7 56	3 39	6 10	Sarkad >	11 57	6 17	9 31	—	—	—	—	—	—	Kötegy >	7 56	3 39	6 10	—	—	—	—		
Gyula >	12 21	6 44	10 01	—	8 23	4 10	6 47	Gyula >	12 21	6 44	10 01	—	—	—	—	—	—	Szalona >	8 23	4 10	6 47	—	—	—	—		
Csaba >	2 10	7 41	4 44	—	8 42	4 34	7 18	Csaba >	2 10	7 41	4 44	—	—	—	—	—	—	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	—	—	—	—		
Oroháza >	3 10	9 10	5 50	—	—	4 42	7 29	Oroháza >	3 10	9 10	5 50	—	—	—	—	—	—	Less >	9 04	5 —	—	—	—	—	—		
H.-M.-Vásárhely >	4 00	10 02	7 00	—	9 04	5 00	7 51	H.-M.-Vásárhely >	4 00	10 02	7 00	—	—	—	—	—	—	Ósi >	9 21	5 19	6 1	—	—	—	—		
Szeged >	4 35	10 55	7 55	—	9 21	5 19	8 16	Szeged >	4 35	10 55	7 55	—	—	—	—	—	—	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	31	—	—	—	—		

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.